

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK XLVI.

Ч. 165. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 19-го липня 1938.

No. 165. Jersey City, N. J., Tuesday, July 19, 1938.

VOL. XLVI

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ-ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

П'ЯТЬ ЦЕНТИ

ВА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

For „Свобода“: New York 4-0237. — For „U. S. Liberty“: New York 4-1010. — 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПЕРШИЙ СОЮЗОВИЙ ДЕНЬ У ВАЙОМІНГ ВЕЛЕЙ

ВИЛКС БЕРИ, Па.— Заходом Окружного Комітету 10 відділів У. Н. Союзу з Вилкс Бери й околиці відбувся ввечері, 17 липня, в парку Сенс Осулі Перший Союзний День, на який зібралось понад 1,500 людей. На святі пописувалася молодь спортовими змаганнями, а саме Союзова бейсбольна дружина з Вилкс Бери й з МекАду, Па. Виграла змагання дружина з МекАду: 9 до 3. Офіційну частину свята відкрив заступник головного підприємця, Г. Герман, зазначаючи, що це перше чисто Союзове свято. Воно є доказом співпраці Союзних сил по місцях. Першу частину свята виконав хор імени Олександра Кошиця з Гановеру, під проводом п. Мельничука, який відспівав дуже гарно кілька народних пісень. М. Мурашко, головний президент У. Н. Союзу, виголосив святочну промову. Зазначив, що члени У. Н. Союзу від найдавніших часів влаштовували різні національні свята й імпрези для підтримки національної справи, і різних народних потреб. Цей перший Союзний День у Вайомінг Велей це доказ, говорив далі президент, що справа зростає Союзної сили є важкою і дорогою справою. Виступ українських танцюристів з Гановеру, під проводом п. В. Шалайди, привніс зібраним особливо до вподоби, за що прийняв нагороджували танцюристів різними оплесками. Д. Капітула, голова контрольного комісії У. Н. Союзу, підніс у своїй промові заслуги старших піонерів У. Н. Союзу, які тепер уже є на склони свого старшого віку, а які радіють тим, що їх праця не пішла на марню, бо молодь цю працю тепер перебирає на себе і її далі продовжує. Свято закінчено виступом хору „Бандура“ з Вилкс Бери, під проводом п. Степана Лупінецького з Діксон Сіті, який привніс нагороджували оплесками за виконання і відспівання прекрасних українських пісень.

БИЗНЕС ЗАЧИНАЄ ВЕСТИ СВОЮ ПРОПАГАНДУ.

НЬО ЙОРК.— Під надзором ньюйорського департаменту торгівлі, а також у сполучі з сімома іншими департаментами, коло десяти тисяч різних бізнесових підприємств рішили розпочати на широку скалю виховну пропаганду своїх ідей. Передісмі вони хочуть виказати широкою загальною, що це помилювало є думати, що уряд в „батьківський спосіб“, як тільки цього захоче, може усунути нинішній економічний лих. Деяких лих, і то тих найбільших, не вміли усунути ніякий уряд. Їх можуть усунути тільки самі люди, найширший загальний, своєю розумною, витривалою і пильною працею, основою на приватній ініціативі та на особистим промишлюванні. Приватна ініціатива й промишлювання кожного чоловіка окремо зробили з Америки один з найбільших країв на світі. Тому нерозумно є тепер занекувати ті засади і пасивно звертати свої очі з надією на якийсь „ідеальний устрій“. Кожний чоловік повинен сам над тим застановлятися і на свій лад поборювати лих.

ТАЄМНИЙ ЛЕТУН.

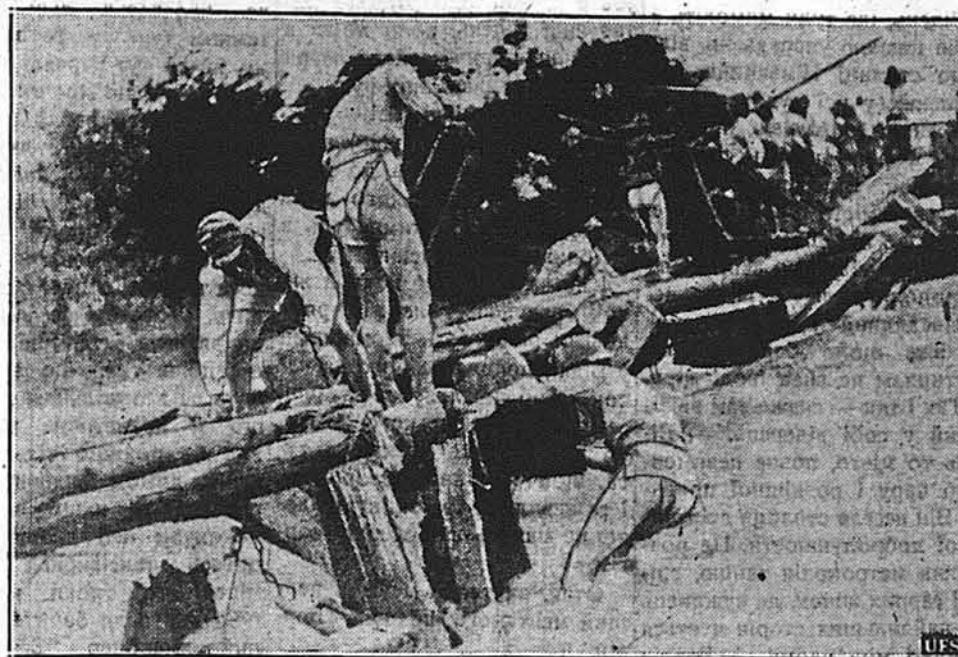
НЬО ЙОРК.—До Нью Йорку прийшли летун Доглас Коріген і тихо, без галасу, заявив, що в своїм старім літаку він перелетів без зупинки з Каліфорнії сюди. А в Нью Йорку він наладував літак газоліном і таємничо виїхав назад, ніби до Каліфорнії. Та урядники на летунський майдан були здивовані, що замість їхати на захід, поїхав у напрямку Атлантики, до Європи. Дехто є того переконаний, що Коріген направду поїхав до Європи. Бо минулого року він пробував дістати дозвіл на їзду в своїм старім літаку через океан. Та йому відмовлено. З собою він не взяв навіть легкопала.

РУЗВЕЛТ НА МЕКСИКАНСЬКИХ ВОДАХ.

САН ДІЕГО (Каліфорнія).— Президент Рузвелт удався на бойовім кораблі на води Мексика, де він думає для спорту ловити рибу. Президент Мексика, Карденас, вислав мексиканський бойовий корабель назустріч президентові і той корабель привітав Рузвелта відповідним числом вистрілів. Дали капітан мексиканського корабля вдав на корабель президента і зложив йому в імені Мексика привіт та найкращі побажання зловити багато риби.

УСУВАЮТЬ ВБОГІ ДІЛЬНИЦІ.

НЬО ЙОРК.— Оглядаючи розпочату будову нової дільниці в Брукліні, на місці старої, брудної дільниці, федеральний адміністратор мешкальних справ, Стравс, заявив, що боротьба з нужденними дільницями в Америці тільки що розпочалася. Ми є тепер на шляху до нової ери. Незадовго в Америці цілком зникнуть усілякі нужденні дома, а всі люди житимуть у зовсім модерних, вигідних і санітарних домах.

ПОБОРЮЮТЬ ЖОВТУ ПОВІНЬ.

Ця світлина, щойно одержана у Злучених Державах, показує японських жовнів, котрі борються з повінню Жовтої Ріки, спричиненою, як кажуть, китайцями, що позривали річні греблі. Тут японці намагаються направити міст, зриваний величезною силою розшалілих вод. Через ту повінь японська воєнна кампанія опізнилася три місяці.

ГРАД ЗНИЩИВ ПОЛЯ В ТОВМАЧИНІ.

Над товмачьким повітом пройшла градова буря. Град величини волоського горіха знищив зовсім в околиці Товмача Долишньої й Товмача городи й збіжжя на просторі коло 400 моргів.

ТРАГІЧНИЙ ПОВОРОТ З ПРАЦІ.

Мешканець села Озерці (в Костопільщині), 26-літній Борис Хвесюк, вертався по цілоденній праці в полі додому, переправляючися човном через ріку Случ. Човен був перервантаний травою, що її забрав Хвесюк зі собою додому. В одній хвилині човен затонув на середині ріки разом з Хвесюком.

РУМУНИ ВИСЕЛЮЮТЬ І ПОЛЯКІВ.

Польська преса бе на сполуху: між виселеннями останніх ми часами з Румунії є й один поляк. Це 43-літній токар Францішек Чеханьскі, що мешкав у Румунії від 1925 року.

КУКУРУДЗА — ВИЯВОМ ТІСНОЇ СПІВПРАЦІ.

Альбаніяю навістили повені і невротили. Уряд рішив спроводити більшу кількість кукурудзи. Покищо Мусоліні: подарував альбанському урядові 10,000 сільбарів кукурудзи для вбогих альбанців. Альбанська преса помістила статтю про щирою подякою Мусоліні та італійському народу.

АЖ 300 ВАКАЦІЙНИХ ПОЛЬСЬКИХ ПІВОСЕЛЬ НА ВОЛИНІ.

„Польська Мацез Школьна“ на Волині організує — як повідомляє „Газета Польська“ — під час ферій аж 300 півосель для кількох тисяч дітей з надграничних місцевостей.

АЖ 10 НОВИХ РИМО-КАТОЛИЧНИХ ПАРОХІЙ НА ВОЛИНІ.

Польська преса повідомляє: Ко. єпископ д-р Шельонжек покладав до життя 10 нових римо-католицьких парохій у луцькій дієцезії.

КОНГРЕС „ТОВСТОГО ПАПЕРУ“.

В Парижі відбувся конгрес „товстого паперу“. Цей конгрес скликали прихильники чистоти Парижа й його завданням було поборювати засмічування відпадками харчів та товстими паперами, в яких були завінені перекуски, міських городів, парків, зокрема т. зв. Бульонського Ліску.

На конгресі зложив привіт присутнім головний комісар туристики. Сам конгрес закінчився символічним бенкетом: члени конгресу джказали на ділах, не лиш на словах потребу боротьби з нехлюйним туристами, чи як вони це називали: „боротьба з товстим папером“.

Бенкет відбувся на вільному повітрі в парку Сен-Клю. Учасники конгресу приїхали туди на автобусах і автокарах. Кожний з учасників дістав коробку з перекускою. Бенкет був незвичайно оживлений та веселий, однак кожен він скінчився, в парку було так чисто, як і перед бенкетом. Учасники бенкету поставили, папери, пляшки, шнурочки, коробки...

На бенкеті демонстрували різні предмети, які мають впливати на підтримання чистоти, нпр. кошечки на решітці, спеціальний папір до харчів, тачки до вивозу сміття.

ЗАБОРОНЕНО В ПОЛЬЩІ.

На лісті заборонених виданств у Польщі примістили тижневик „Охотнік Вольносці“, видаваний урядом Еспанії в Барселоні по польськи.

ЧИСЛА ДЛЯ НЕМОВЛЯТ.

В Еквадорі кожне немовля по народинах одержить число, що ним буде назначене в поліційних актах ціле життя.

НАПАД БДЖІЛ.

Коло Інстербургу (Прусія) рій бджіл напав у полі на селянина, що орав, і пожалів його так, що селянина мусіли відвести до лікарні. Два коні при плузі бджоли пожалили так сильно, що треба було їх добити.

ЦЕРКОВНІ ДЗВОНИ НА ГАРМАТИ.

У виконанні чотирілітнього плану сотки церковних дзвонів з бронзи гітлерівці в Німеччині забрали з дзвіниць і заступили їх дзвонами з алюмінія, бо бронз потрібний для зброєння.

БІЛОРУСЬКІ МОНАХИ МАРІЯНИ ПОКИНУЛИ МОНАСТІР.

Білоруські монахи маріянни, що одержали поручення покинути монастир „за протидержавну й протипольську діяльність“, звернулися з відкликом до міністерства внутрішніх справ. Міністерство рекурсу маріяннів відкинуло.

РАДІОВІ ХВИЛІ, ЩО ЗАВАРЮЮТЬ ВОДУ.

Виявляється, що радіові хвилі виконують не лиш важну роль в ділянці радіофонії, але що можна їх теж ужити до багатьох простіших чи навіть практичніших справ. За кордоном викликав величезну сенсацію винахід віденського лікаря, який перевів низку дозвідів і зумів заварити воду при допомозі коротких радіових хвиль. Ця сенсаційна вістка дісталася до часописів і згаданий лікар мусів уладити прилюдний показ варення новою методом. А саме він вложив до горшка з зимною ягід водою риби й описав при допомозі спеціального висильного апарату скермував на горнець ультракороткі хвилі. По кількох хвилинах риби заварилися, причому вода задержала свою первісну температуру. Потім дотепний лікар заморозив бешкетик і спік його, причому лід теж не зійшов із місця.

Інші менше цікаві дослідні з ультракороткими проміннями: перевели інші німецькі вчені, а саме радіовими хвилями сушили вони дерево не із зовні, лиш зо середини. Виявилось притім, що дерево може в середині бути зовсім добре звугліле, хоч на верху нема навіть найменшого сліду тління. Час сушіння дерева таким способом дуже короткий, але одночасно й дуже дорогий.

ДЕСЯТКИ ТИСЯЧ НА ПОХОРОНІ ГЕН. М. ТАРНАВСЬКОГО

ЛЬВІВ.— „Новий Час“ подає, що в жалібному поході, який ішов за домовиною покійного ген. Мирона Тарнавського, начального вождя Української Галицької Армії, взяло участь 20 тисяч народу, не рахуючи при цьому десятків тисяч українців міста Львова й околиці, що густими лавами, у жалібній повазі, стояли здовж цілої траси походу.

Що це був за похід?

Глядач похорону, пише „Новий Час“ (ч. 146), коли він був українець, мусів частенько усміхатися крізь сльози. Оправдані гордості притишували його жаль, коли глядів на ті двадцять-тисячні кольони, що в подиву гідному ладі й дисципліні, спокійно і з достойною повагою посувалися вулицями Львова. Навіть не-українці признавали, що Львів іще ніколи не бачив такої маніфестації.

Почувалося, що це українське військо.

Здавалося, пише згаданий часопис, що похід, у якому були головні старшини української Армії й стрільці, веде таки сам покійник. Почувалося, що це було Українське Військо, ота побита долею і тим-більш величава: Українська Галицька Армія.

Не було найменшого тасолу.

Хоч були в поході десятки тисяч бувших українських воїнів, а другі десятки тисяч українців стояли здовж вулиць, якими ішов похід, то не було за весь час ані одного інциденту, ні найменшого неповаги, ні однісного заколоту. Величчя поваги й самодисципліни учасників походу заімпонували і найбільшим неприхильникам українців.

А як поведла себе молодь?

„Новий Час“ пише, що хто мав нагоду приглянутися до молодих учасників походу, мусів ствердити з найбільшою сатисфакцією, що молодь поводила себе в подив гідний, достойний спосіб. І це поведла себе ось так та многострадалий молодь, яку, як пише часопис, так часто й неслухно таки свої знеславлюють, а яка дала і тепер доказ, що дух європейської культури, ладу, чести, обовязку і відповідальності — це її дух.

Всенародна жалоба.

Діловий Комітет Похорону генерала Мирона Тарнавського оголосив, що всенародна жалоба по покійній ген. Тарнавським, як помер 29 червня 1938 р., кінчиться 12 липня ц. р., а жалоба бувшого українського Воєцтва кінчиться в п'ятницю, 29 липня ц. р.

7-го серпня в усіх церквах панахиди.

Діловий Комітет оголосив далі, що в неділю, 7-го серпня ц. р., в 5-тій годині полудня, як сороковий день смерті генерала будуть відправлені у всіх церквах заупокійні панахиди.

НЕ ДОЗВОЛЯЮТЬ НА ТАБОРИ ДЛЯ МОЛОДІ.

ЛЬВІВ.— „Діло“ (ч. 139) подає короткий коментар, з якого виходить, що польська влада не дозволила на табори української молоді, що мали відбутися, як це бувало минулими роками, на О-стодорі та Соколі в липні та серпні.

НАВІТЬ ЗІЗД' МАТУРИСТІВ НЕ ДОЗВОЛЕНИЙ!

ЛЬВІВ.— „Діло“ (ч. 140) оголошує польською мовою письмово тернопільського вєводи до адвоката д-ра Дмитра Ладика, яким повідомляє, що не дає дозволу на товариський зізд матуристів бувшої української державної гімназії в Тернополі. „Діло“ додає, що щось подібне ще досі не було, що не дозволено навіть на товариський сходинах тих, котрі в легальний спосіб училися в законній школі.

ХТО РЯДИТЬ УКРАЇНОЮ?

КИЇВ.— Народнім комісарем внутрішніх справ УССР став Успенський, москаль з Оренбурґщини.

ПОЛЬСЬКІ МАСОНИ.

ВАРШАВА.— Двотижневик „Політика“ помістив статтю, якої автором є, як говорять, бувший польський прем'єр і сенатор Леон Козловскі; а в якій він обговорює роль трьох масонських лож, що існують у Польщі. Він пише, що масонами є Падеревскі, ген. Сікорскі й багато інших визначних поляків.

ПРИДУТЬ ПО СПАДОК.

ВАРШАВА.— До Злучених Держав вибираються маси поляків, що вважають себе спорідненими з Валентим Генриком Душинським, що, помер перед двома роками в Злучених Державах і полишив по собі маєток вартості 86 мільйонів доларів.

НАСТУП НА ВАЛЕНСІЮ.

БУРґОС (Еспанія).— Громадянська війна в Еспанії ввійшла правдоподібно в останню фазу. Ген. Франко розпочав третій рік цієї війни новою офензивою, розпочавою вже на Валенсію. І виглядає, що готов мати дальші успіхи.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016.
4-0807.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МАВ СВІЙ КРАЙ НА ДУМЦІ

Говард Гюз, якому справили в Не Йорку небувалу й заслужену овацію, виявив себе не тільки знаменитим летуном, але й дуже цікавою людиною, коли брати під увагу риси його характеру. А виявив він їх найкраще, коли відбував свій триумфальний візд, коли відбирав призначення і пошану від цілого краю. У цім моменті, як знаємо, він особисто вмів зійти з висот і поставити себе в один ряд з іншими, що також вложили свій труд у його осяг. Щобільше, він заявив отверто й щиро, що сотні чи тисячі американських летунів, що дістали такий вишкіл, як і він, щоденно наражають себе на далеко більші небезпеки, ніж ті, на які він був наражений підчас свого лету довкола світу. Далі заявив він ще й те, що його осяг це осяг тих американських інженерів, що придумали ті нові улупнення, які мав його літак, і заслуга тих американських фабрик, що удосконалюють будову таких літаків, як той, яким він облетів світ.

І ще одно вийшло від Гюза. І то дуже характеристичне. Він подав, що різні краї можуть похвалитись великими й заслуженими летунськими осягами-рекордами, а тими країнами є Італія, Німеччина, Англія і Росія. А нема між ними Злучених Держав, себто того краю, який започаткував летунство і який має найкращих летунів у світі. Отсе є те, що його дуже боліло. І це була чи не найважливіша причина, що заставила його так солідно готовитись до облету світу. Тому, якщо той облет являється тепер рекордовим і є записаним на конто Злучених Держав і американського народу, то це є його найбільшим щастям.

Ще пригадуємо і те, що Гюз сказав про своїх товаришів подорожі. Як відомо, говорячи про лет, він завжди підкреслював слово „ми“. І виразно зазначав, що властиво він виконував тільки те, що йому його товариші передавали. Ось і тому, казав він, цілий лет відбувався з такою великою точністю.

Ми навісимо підносимо ці речі на тім місці, бо вони заслугоють на те, щоб саме ми, українці, добре над ними застановились і добре їх собі запам'ятали. А що найважливіше, щоб ми в подібний спосіб поступали, коли самі беремося служити нашої народній справі, нашому Рідному Краєві. Тоді цілком певно булоб у нас більше справжніх осягів. І то таких, якими міг би гордитись Рідний Край. Булоб більше справжнього ідеалізму і більше правдиво вірної служби ідеї, народові.

І ще одно. На своїй скромності Гюз нічого не втратив. Навпаки, як його особа так і його осяг стали вартішими і величнішими. І це також треба запам'ятати собі тим, що так дуже вганяються за славою, що бажалиб при різних осягах приписувати собі всі заслуги.

БЕРЛІН**Перші враження.**

Запрошений Управою Українського Національного Об'єднання в Німеччині (УНО) виступити в Берліні німецькою мовою реферат про Шевченка в його відношенні до нашої сучасності, пробув я як гість УНО тиждень у Берліні, і враженнями з цього побуту ділюсь тут з читачами нашого журналу. — О. Г.

Берлін!

Людина, що, подібно як я, збирається сьогодні їхати до Берліна з такого середовища, як Відень, їде туди мимохіть з цілою низкою упереджень відносно столиці Німеччини, закріплених у неї тут трохи не з кожною дискусією про Відень і Берлін як культурні середовища. Віденське ось любить своє місто щиро, жагуче, просто до засліплення. І якщо він тому й відносно всіх інших метрополій світу трохи несправедливий у своєму осуді, то вже щодо Берліна його критичизм не знає іноді міри. — Так і так — скаже вам закоханий у собі віденець. — Відень то місто, повне невимовного чару і розкішної принади. Він весела столиця австрійської доброчесності. Це, розгуляна метрополія танцю, співи і гарних жінок, де чужинець і з найдалших сторін чується швидко мов удомом. А Берлін — холодний, суворий і непривітний, як і мури його водно видивганих каменів і будівель, що виростають з глибини оглушливої метушні життя, спрямованого виключно на творення матеріальної потуги. — А з цим Берлін — переконує вас далі віденець — це протиставлення до всього, що є серцем і почуттям. Його люди простакуваті неохоти, а навіть і його жінки це дещо більш холодні хвігури без душі. — Такі і їм подібні осуди про Берлін чули ви у Відні ще за царства. Вони змогли зберегти свою сповидну слушність і підчас славного збратання обох німецьких столиць підчас війни і підчас режиму соціалістів. А з хоробливою впертістю повторювалися го-го-го від часів Дольфуса. Прекрасний, любий Відень і холодний, непривітний Берлін — ці два поняття стали в наддунайській столиці просто догмами, а що пересічний віденець поза свій Відень узагалом не радо рушається, а з цим і традиційних осудів на основі

власної автопсії провірювати не звик, то й не диво, що сумніви з цього погляду його турбували не надто, і він в атмосфері гостро підкреслюваних упереджень до Берліна прожив і до сьогодні. Ба навіть і нині, вже після беззастовного перевороту та після того, як тисячі віденських робітників та дітей завдяки німецькій організації КДФ (Крафт-дурх Фройде) одержали змогу власними очима поглянути на Берлін і Німеччину, віденець усе з дівачкою радістю ви-тає свій Відень, коли поїзд з Німеччини привезе його назад у притвори Вестбангофу.

— У Відні найкраще! — скаже він вам простодушню, дещо примостившись до криг-лика свого віденського пива та до розмови з кимнебудь з найближчого оточення.

І це вже так, що коли й ви, хоч чужинець, але від ряду довгих років геть вдомашніні у Відні, покидаєте його на часок, щоб поглянути на інші середовища людського життя, то вас огортає діймаюча ту-га, ніби за рідною стороною, і та невидана країна, куди їдете, не манить вас спершу зовсім.

Отак, як тепер мене, в перший мент мого виїзду — Берлін.

Прегарні краєвиди околиць Відня саме на шляху Західної Залізничі, що ним поспішний поїзд Мітропи віз нас до столиці Німеччини, особливо широко розкинені лани голубо-зеленого збіжжя, вражали мене наче останні усміхи наддунайської метрополії, овіяні солодкою меланхолією заходячого сонця. Але згодом важкі примірки вечора клялися темними саванами на всі околи довкола. Коли поїзд станув уперше в Лінці, то це вже була ніч, а далі розмова в усіх вагонах почала втихати і довелось кластися на спочинок.

Я глянув на годинник.

Була одинацята. — Рівно за дев'ять годин ми в Берліні — каже до мене мій сусід, що мав ліжко на самій долинці.

— Може трохи пізніше — озвався тут голос геть згорі. — Цей поїзд, панове, спізнюється майже зрувала.

І дійсно:

Це було в годині 8:45 рано, коли нас поїзд віхав у темну,

як мені видалось, галю берлінського двірця *Anhalter Bahnhof* і ми висіли, причім я як першу людину тут побачив — відомого мені вже давніше — делегата УНО, який за весь час мого побуту в Берліні мав мені стати найкращим провідником тут же і якого сердечний ввічливості я завдячував своє розмірно скорі освоєння з вражально могутнім велитом, якому імя: Берлін.

Так, він вражально, він діймаючо могутній своєю величиною отой Берлін. І якщо той дворець, де я висів і де я вперше дивлюсь в обличчя Берліна, видається мені спершу темним тунелем, то це не тому, начеб тут справді так темно, а тому, що моє око не всиділо спершу охопити всіх розмірів тієї будівлі, яку свого часу вважали найбільшим дворцем Німеччини. Довжина головної галі тут сто шістьдесят сім метрів, ширина шістьдесят один, а висота тринадцять п'ять. Дотожж фасада вікон видивнена відповідно до склепіння галі, що зразу робить на вас стількиж величаво, що й артистичне враження, хоч це покищо тільки бухаючий димом залізничний дворець. Але якщо ви тільки покинули цей дворець і ладитесь таксівою їхати в місто, то трохи не зараз обік нього ви бачите своєрідний хмародер „*Europahaus*“, з яким у Відні не зможете порівняти нічого. Правда, у Відні при Герренгасе видивляється т. зв. „*Готхаус*“, будівля на вісім поверхів, але коли уявити собі його обік того берлінського велита, то це просто трохи вища каменіца собі, та й тільки! Бо берлінський хмародер вищий, ніж він, і своїм простором такий великий, що містить у собі не один ресторан, і не одну тільки каварню, а цілу низку підприємств, бюр, льокалів і павільонів, кабаретів, театральних і танкових саль зо скляними стінами і саль з пальмовими садами, саль, що висів вмістити 2,000 осіб, а те все під скляними дахами, на яких бачите цвитучі сади, що з них розгортається чарівний вид на околи міста. А притім найважливіше те, що таких своєрідних хмародерів з люксовими підприємствами стрічає тут, чим далі в місто, щораз більше, так, що ви вже впродовж кількох годин вашої першої мандрівки по Берліні не знаєте ніяк, що більше годиться подивляти в

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЕДНАННЯ

(За червень 1938)

3 переносу	50.88
Прихід у червні	1,889.73
Разом	\$1,940.61
РОЗХІД:	
а) Висилка до краю:	
1) На визвольну боротьбу ..	\$1,100.00
2) Родині полк. Е. Коновальця	200.00
3) Рідній Школі	105.00
4) На інвалідів	70.00
5) На політичних в'язнів	35.00
6) На селянську бурсу в Томачі	66.00
7) На будову Народного Дому в Стівках	60.00
8) Для товариства „Просвіти“ у Львові	50.00
9) На просвіту на Лемківщині ..	50.00
10) На Лічницю у Львові	50.00
11) На музей визвольної боротьби в Празі	10.00
12) На дім Лесі Українки	10.00
13) На читальню в Стриханці ..	10.00
14) Кошти висилки грошей до краю	13.70
б) На виставу в Нью Йорку	15.00
в) На культурний город у Клівленді ..	10.00
г) Кошти удержання канцелярії	25.00
г) Почтова скринка	4.00
Разом	\$1,883.70

ЗІСТАВЛЕННЯ:

Прихід

Розхід

З кінцем червня ц. р. лишається в касі

Об'єднання Укр. Організацій в Америці.

Берліні: розкіш, елегантність і люксус, чи велич, грандіозність і монументальність. І ще одного не знаєте тут, а саме відповіді на питання:

Де властиво осередок Берліна?

Правда, з традиційних описів міста, з Бедерів та з Грібенів, ви знаєте, цілком певно знаєте, що найкраща вулиця в Берліні це *Unter den Linden* і ви уявляєте собі, що весь окол довкруги неї це й властивий осередок німецької метрополії. Бо коли взяти з цього погляду для прикладу Відень, то воно тут і справді так, що *Рінгштрассе*, а з нею й *Іннере Штадт*, це фактичний і неоспирний осередок міста, де найбільші будівлі, люксові готелі, найдорожчі магазини і склепи, найрозкішніші ресторани, каварні, кабаре і найважливіші театри. І як-не-як, а з *Рінгштрассе* ніяка інша вулиця Відня — не виключаючи й *Маріягільферштрассе* — не може рівнятися ніяк. І отимто у Відні, після того, як ви оглянули точно отсей осередок його, тобто *Іннере Штадт*, ви найкращу частину міста вже пізнали, а все інше тут, це вже, що так скажу, решта Відня. І нікому з тих, що знають Відень, і на думку не приїде шукати поза *Рінгштрассе* та *Іннере Штадт* якогось іншого осередка міста (свого часу хотіли соціал-демократи створити титанічний новий осередок в околі відомих комунальних будинків на *Маргаретенгіртель*, але в суті речі не вийшло з того нічого). *Рінгштрассе* це вже, здається, назавжди найголовніша й репрезентативна частина наддунайської столиці. А в Берліні воно, на мою думку, так, що там відповідно до поодиноких околів можна намічувати цілі ряди осередків руху, творчості, краси й величчя міста, і кожний з них мав би право вважатися таким. Бо коли я з вікон мого помешкання в пансіоні *Юнгман* при *Кляйштрассе* — де я завдяки гостинній опіці *Проводу УНО*, зокремаж його голови, полк. *Тимоша Омельченка*, мав гарну хату — дивився на Берлін в околі *Тавенцінштрассе*, від площі *Віттенберг* аж ген до костела *Вільгельма* й *Будапестерштрассе*, та вслухувався тут у хвилі негмамонної, зправила до третьої години рана триваючої метушні

трамваїв, омнібусів, авт, моторових коліс та поїздів підземної залізничі („*У*“) і тисяч людей, що отут проходили, то з цим я не міг порівняти у Відні навіть руху на *Рінгштрассе*. Бож відомо, що нічне життя в післявоєнній Відні підупало зовсім та що після півночі тут трамваї більш не їдуть, льокалі пустіють, публіки на вулицях щораз менше і світла згодом гаснуть.

А в Берліні в той час воно так, начеб це собі шойно вечором.

І це так в околі *Тавенцінштрассе*, що своїми розмірами і скількістю та характером своїх будівель за винятком може славного „*Kadewe*“ — „*Kaufhaus des Westens*“ (базару всякого роду товарів) — далеко не така величава та репрезентативна, як згадана вже *Unter den Linden*. Або *Friedrichstrasse*, або такі головні осередки життя Берліна, як *Leipziger Strasse*, або *Alexanderplatz*, де розгін вуличного руху такий розгуканий і нестримний, що іноді чекаєш тут і чверть години на те, щоб могли перейти з одної сторони вулиці на другу.

Значить: Репрезентативний, справді світово-столичний характер зберігає Берлін трохи не в усіх середовищах свого життя і простору, зосереджуючи отак трохи не скрізь максимум свого творчого активу та життєвої стихії. І в тому його могутнє враження на чужинця. Його грандіозність — а не якийсь там холод!

Але про це й інше другим разом.

Д-р Остап Грицай.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ**ПОДІЛКА**

НОВА СЕРІЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ МІЛЮДІЙ
ДЛЯ МІШАНОГО ХОРУ

в обробці
МИХАИЛА ГАЙВОРОНСЬКОГО.

Д-р Б. Кудрик у „Ділі“ висказується про неї з признанням. Д-р Ф. Стешко в „Українській Музичній“ називає оброблення мистецьким, з боку технічного скрізь цікавим, не шаблонним; „поодиноким голосом дається багато руху“.

СЕРІЯ СКЛАДАЄТЬСЯ З ТРЬОХ ПІСЕНЬ:

- 1) Ой на горі;
- 2) Ожеледь (веснянка);
- 3) Сиділа квочка коло кілочка (веснянка).

Шна кожної пісні 25 центів.

До набути в:

„Svoboda“

81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346

О. Л. ГОВИЙ. Автор застерігає за собою всі права.

ЗА УКРАЇНУ

(ВІРА БАБЕНКО)

Повість із часів революції і повстанської війни
у Великій Україні. (В двох частинах).

Частина перша

29)

Дійсно сталося щось несамолюбне, майже надприродне. Хмари розірвалися і зза них виглянуло сонце, ясне, ослепливе. Світло залило стаційку, натовп, заблещило на шовку тризуба, на вістрях багнетів, мовби світло величезного прожектора. Сонце витало синів України, що стали на оборону її, освітлювало їм дорогу з рідного села на поля слави, прощало і благословляло їх зложити життя на жертвенний молодий держави, яким проміняти осягати зброю. Мить, і знову затягнулося хмарами. — Слава! Слава! — вирвалося нестримно з тисяч грудей і полетіло, понеслося в степ. — Слава нашим козакам!

Слава Україні! — може вперше впала відповідь на привітання. На пероні сотня станула. Залізом падала голосна команда. Василь. Розвернутим стоєм ставали ряди. До них підійшов священник. — Діти мої! — почав тремтливим від зворушення голосом. — Думай я поблагословити вас на ваш славний шлях, та бачу, що меє благословення для вас непотрібне. Вас благословив Бог своєю рукою.

сячної перської армії; споміняти Лова, де три наскоро зібрані козацькі полки зуміли загородити дорогу до серця України, Києва, багатотисячний і добре озброєний литовський армії; споміняти минуло-річні Крути, триста таких же, як і ви, молодих юнаків супроти 30,000 армії червоних. Орлами бороніть кожної пяди української землі. Ідіть і повертайтеся укритами славою, переможами. Поки українська земля родитиме таких синів, для неї не страшні ніякі війни, ні ворожа навала. Не вмере Україна!

Поплили мелодійні звуки гімну. З глибоким чуттям і вірою звивалися добровольці слова „душу й тіло ми подаруємо за нашу свободу“. Для них слова ці стали присягою на все коротке їх життя. Вони пішли — і положили душу й тіло в крівавих боях, бо... здо-бути волі не стало сил.

Говорили ще Омеляненко, Іван, староста. Добровольці присягнули виконати всі обов'язки перед краєм і народом, вибороти волю рідним оселям, або згинуть. Похаливо прощалися, цілувалися з рідними і, змахуючи непрошено слюзою, бігли до вагонів. Як же неподільне було це прощання на прощання селян колись, зперд чотирьох років. Тоді був плач, жалі і нарікання на владу імущих, викрики поліцаїв, а головний, що тоді кожний мусів іти — хотів, чи ні. А тепер кожний ішов добровільно, з почуттям любови до Батьківщини й обов'язку боронити її. Йшли самі молоді, ще не зв'язані родинами, йшли охоче, ніким не силува-

ні. Правда, матері плакали. На те вони й матері. Кожній матері шкода своєї дитини пускати на небезпеку, невідомо і невідоме майбутнє, та коли справа вимагала, вони покорилися своїй долі, захищали материнський білі й тугу в серці і всміхнені, з ясними очима, прощалися зі своїми синами. Плакали тоді лише, коли їхні сини не бачили. Попрощавшись з іншими, Василь підійшов до Віри. Взяв її за руки і вдвлювався довго в очі, начеб хотів запам'ятати і зберегти на довгі роки її образ у своїй душі, або набратися від неї сили і сили на крівавий визвольний шлях. Не відводила від нього очей і Віра. Кілька хвилин мовчання.

— Я відіжджаю, Віро, — нарешті видавив із себе Василь.

— Ідь з Богом, Василю. Бажаю тобі успіху і щасливого повороту.

— Тільки всього, Віро?... — Шож я можу тобі ще сказати?... Ми непевні, не знаємо, що з нами станеться в будучині — сумно відповіла дівчина.

Василь нахилився до неї і ледве чуто спитався: — А колиб мене воли, ти тужилаб за мною? Коли впаду в бою і лежатиму десь на полі, а вороння крякатиме над мною, видобуватиме очі. Плакалаб?... Скажи, Віроусю.

У дівчини набігли слюзи на очі.

— Чому ні... Плакалаб — прощентала дріжжачими устами.

— Ждатимеш на мене, Віро, чок?

— Ждатиму.

— Не забуду за мене?

— Не забуду — шептала Віра, вже плачучи.

Василь обняв її і притулюв до себе. — Не треба, Василю. Люди дивляться. Процай. Я ждати-му тебе; наче сонця вигляда-тиму. Молитимуся за тебе — шептала зворушена Віра.

— Люба... суджена... зирнь-ко моя — шептав Василь, міцніше пригортаючи її до себе. — Любиш мене?

— Василь... Коли нам не доведеться вже побачитися на цьому світі, зустрінемося там... поза гробом. Віро, що ти моя перша й остання любов.

Стрепенувся, почувши уста дівчини на своїх устах. Схилився і жадібно став її цілувати, та Віра звільнилася з його обіймів і швидко заміншлася в натовпі. Скоро надійшов поїзд. Окуками „слава“ розпрощалося село зо своїми ліпшими синами. І вони поїхали... Поїхали на північ, звідки насувався на Україну відвічний ворог, суворий і жорстокий. Вся Україна побачила геройські діяння цих селянських дітей; у найглухших її кутках почули про ті славі дії. І матері довго ще розказуватимуть дітям про славі бої, коли громом з ясного неба впадали тернівчани на голови червоних займанців, били і нищили їх не один десяток сіл урятували від спалення і руїни. Розпрощалися з селом назавжди, бо мало кому з них доля судила це раз у родинне село повернутись...

(Кінець першої частини).

Лютинь—березень 1936 року.

3 ДНЯ

ЗОЛОТО І СРІБЛО.

Недавно американські газети подали, що федеральний уряд побудував у Вест Пойнті, Н. Гл., величезні цементові сховки на золото і срібло. Тих сховків не вистачило розбити ні гармата, ні летунська бомба. Довкруги цих сховків буде отаборене військо, яке чуватиме над тими дорожочиними металлами в день і в ніч. Про якийнебудь крадіж цього металю не може бути й мови.

Ці сховки вже зовсім викінчені і навіть перевезли вже до них з різних банків 70,000 тонн срібла. А незадовго почнуть також перевозити там з різних банків золото. Заладували там своє золото, банк не буде журитися, що хтось йому те золото викраде. А коли треба буде його перевезти десь в інше місце, то це зроблять панцирні авта.

ЯКУ РОЛЮ ГРАЄ ЗОЛОТО?

Ми загально думаємо, що золото це гроші. А що за гроші можна все дістати, тому золото — це майно. Хто має багато золота, той багатир, може розкошувати на світі.

Невже воно справді так? Не зовсім. Золото це не багатство, тільки символ багатства. Що золото було б варте, колиб за нього не можна було нічого купити? Ми знаємо казку про багача, який, довідавшись, що десь у далеких краях за бохонець хліба можна дістати жменю золота, дабрав на віз багато хліба і вибрався туди. Діставшись до того краю, він вимінював хліб за пригорці золота. Вимінявши весь хліб, він пустився з золотом додому. Та по дорозі золотинів, а довкруги була пустина, не було що їсти. У великому голоді він потрапив на людей, які мали трохи хліба. Щоб урятувати себе від голодної смерті, він віддав усе своє золото за один бохонець хліба.

ПРИВИЧКА.

Люди з привички зачали вважати золото дорожочиним металем. В давнину вживали його на різні прикраси. А що запас золота на світі відносно малий, тому і попит за золотом усе зростає. Вслід за тим зростає на нього ціна. За кусок золота можна було виміняти якісь інші речі. Для кращої вигоди люди зачали золотим кускам надавати певну форму. Золото стало грошем, себто стало мірою вартості різних речей на світі, а далі стало символом багатства. Кожний, хто мав, наприклад, забагато пшениці, худоби, чи інших речей, міг собі ті речі замінити на золото. А потім, коли цього йому було потрібно, міг знов золото замінити на пшеницю, худобу й інші речі.

Проте золото само собою ніколи не було багатством. Воно було тільки середником товарообміну, мірою вартості і символом багатства.

ЧИ НА СВІТІ КОНЧЕ ТРЕБА ЗОЛОТА?

Один англійський фінансист, який твердить, що на світі без золота можна цілком добре обійтись, наводить таку казку. Раз усі світові держави згодились побудувати на одному острові, по середині океану, величезні цементові сховки і туди перевезли своє золото. Кожна держава мала свій відділ. А та-кож кожна держава мала там своїх урядовців. Держави робили між собою ріжний бізнес у той спосіб, що коли одна з них мала виплатити якусь суму золота, вона посилала радіодіпешу до свого урядовця, а той переписував у книжках певну суму золота на

адресу іншої держави, яка з черги вписувала ту кількість у свої книжки. Щоб ніхто не закривав до того острова, він був цілком відтятий від світу і ніхто не смів туди заїздити. Всі справи полагоджували через радіо.

Так провадили вони бізнес 25 років. Та по тім часі держави забажали перевірити справи на острові. Пісали комісію, і та комісія ствердила, що внаслідок землетрусу острів тому 20 років завалився під землею і все золото пропало... На всіх біржах повстав страшенний переполюх і спадок паперів. Вслід з тим повстала велика економічна криза.

Автор цієї казки питається, чому повстала криза. Тому, що пропало золото? Ні. Таж золота уже двацять років не було, а держави проте провадили знаменитий бізнес. Отже чому? Тому, що забракло фінансової ілюзії, яким є золото.

НИНІ ОБХОДЯТЬСЯ БЕЗ ЗОЛОТА.

Треба сказати, що деякі держави, в першій мірі Німеччина, вже нині майже зовсім обходяться без золота. Німеччина на свої гроші має всього 2% покриття. А старі фінансові науки твердили, що щоб дана валюта була стала, то треба щонайменше половини покриття в золоті. Тимчасом німецька марка знаменито стоїть і вагається менше ніж долар, який має 170% золотого покриття. Деж тут причина? Причина в тому, що люди мають довіру до уряду і до його паперових марок. Для них паперові марки стали символом, мірилом вартості і середником виміни, як передтим було золото. Населення вірить, що, складаючи паперові марки в банку, по певному часі воно знов зможе за них дістати стільки само продуктів, що а хвилі, коли їх складало. А це найголовніше: мати гарантію, що паперові марки щось ста-ле собою представляють.

Правда, брак золота утруднює закордонний товарообмін. Та й тут починають держави обходитись без золота. Ось Мексико віддає Німеччині певну кількість нафти в заміну за її машини. Також Італія будувала Польщі кораблі в заміну за вугіль. Таких товарообмінів є тепер чимраз більше. Їх обі сторони заключають, так би сказати, понад голову золота. А тому ті держави, які може не мають у себе золота, хай не журяться за свою валюту. Коли в них є достатком інших багатств, вони все будуть всілі поставити свою валюту на ноги.

ВУЙКО СЕМ, ДЖАН БУЛЬ, МАРІЯННА І МІХЕЛЬ

Американський Вуйко Сем, англійський Джан Буль, французька Маріянна і німецький Міхель — це назви, що висловлюють уособлення характеру своїх народів. Чи це стечні назви, чи відповідають якимсь справжнім постатям? Отже німецький „Міхель”. Історія веде нас аж до часів 30-літньої війни, до полковника протестантських військ, Міхеля фон Обентравта, загально поважаного задля своєї відваги і простодушності. Еспанці інакше його не називали, тільки „німецький Міхель”. Від нього ця назва перейшла на означення кожного німця, що відзначається вгорі згада-ними прикметами: відвагою і простодушністю.

Гейройська минувшина має прототип французької Маріяни (ця назва так прийнялася, що її вживають іноді навіть на означення Франції, як такої). За Наполеона III. тодішні революціонери, що хотіли повалити монархію, прийняли як гасло: „Знаєш Маріяну?”. Відгомоном цього гасла було: „Знаю її з гір”. Деколи, щоб

змилити поліцію, це гасло зміняли, але завжди слово „Маріяна” лишалося там незмінне і врешті ввійшло до точної мови. Правдива Маріяна згинула на барикадах у червні 1848 р. Ким вона була і як називалася, не стверджено. Була дочкою люду, що борювався за свободу; це вистарчи-ло, щоб свободолюбні французи винесли її на вівтар національної слави.

Джан Буль був собі шановним суконником у Лондоні. В р. 1712 появилася в столиці Англії брошура під титулом: „Історія Джана Буля”. Автор брошури, що полемізував з противниками політики тодішнього міністра закордонних справ, вінеграфа Болінбрука, представив його як візр громадянських англійських чеснот, даючи йому прізвище загально відомого суконника Джана Буля. Назва „Джан Буль” прийнялася; нею спершу називали кожного порядного і чесного англійця, а згодом означували нею взагалі тип англійця.

У вірній 1812 р. рілник з Трой, у стейті Нью Йорк, Семюел Вилсон, організував для американської армії доставку м'яса. Бочки, що в них було законсервоване м'ясо, мали розпізнавальний знак „U. S.”. Ці дві перші букви вояки почали читати Uncle (вуйко) Samuel — тобто вуйко Сем — і з того пішла назва „Вуйко Сем” на означення добродушного, багатого американського „вуйка”.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЧАР ДЕТЕКТИВНИХ ОПОВІДАНЬ?

Є люди, що засмакувавши його, заснути не можуть, не почитавши такого оповідання. Між любителями детективних оповідань є такі люди, як пок. президент Вилсон, пок. прем'єр Клеменсо, бувший прем'єр Лойд Джордж, президент Френклін Рузвельт. Хоча життя не відмовило цим людям прецікавих подій, вони все таки захоплювалися, згл. захоплюються, оповіданнями про те, як злочинець вишукує найхитріших способів, щоб виконати злочин безкарно, а детектив старається впасти на слід цієї хитрої штучки.

Захоплення детективними оповіданнями походить звідти, що втікаючому одна дорога, а гонцеві десять. Накладом „Бібліотеки для всіх” у Львові вийшла

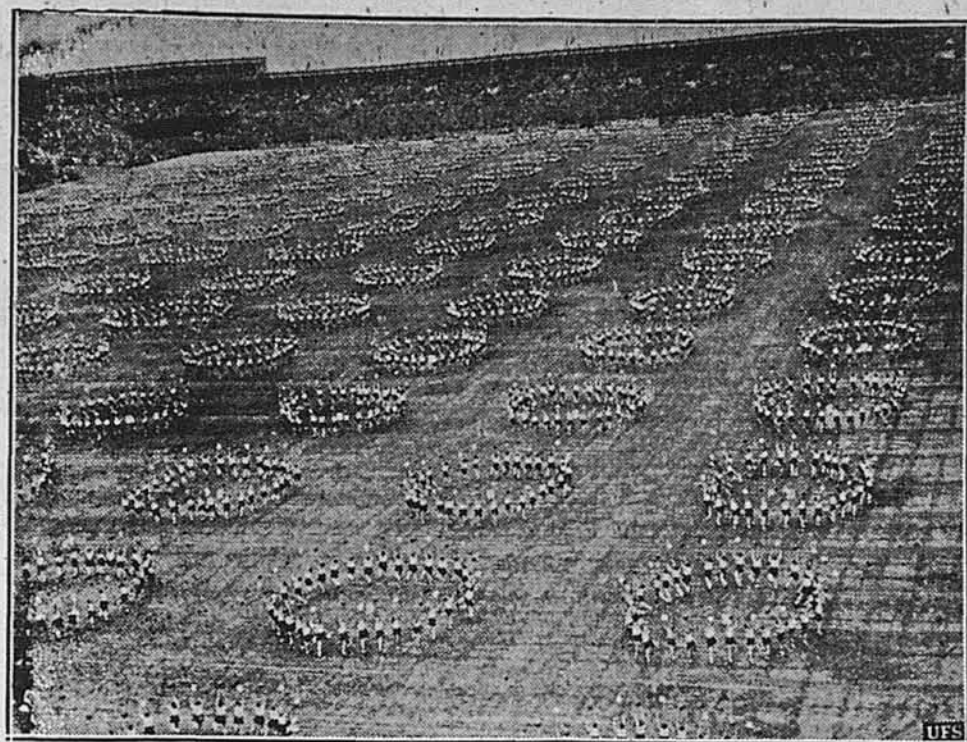
СЕРІЯ ДЕТЕКТИВНИХ ОПОВІДАНЬ

найбільшого автора детективних оповідань, відомого англійського письменника Конана Дойля:

1. Душогубство в Абей Грендж.
2. Пестра стяжка.
3. Захований клейнод.
4. Чоловік з близною.
5. Відтятий палець.
6. Шість Наполеонів.
7. Танцюючі фігури.

Кожна книжечка цієї серії становить собою цілість. Кожна книжечка видана в такім вигіднім форматі, що її можете взяти зо собою в кишеню блузки й читати по дорозі.

Серія з 7 книжечок всього 70 центів! Замовляйте в книгарні „Свободи”.
“СВОБОДА”,
83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

СОКОЛИ ПІДНОСЯТЬ ЧЕСЬКИЙ ПАТРІОТИЗМ.

Ці кружки на світліні представляються здалека наче уродинні торт. На ділі це атлетичні дружини, що виконували масові гімнастичні вправи на недавнім конгресі народної сокільської молоді в Празі, Чехословаччина. Місто справило величаву парад 60,000 делегатів, що прибули на цей сокільський звіт.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Союзіві здвиги.

Гарний звичай прийняв серед американських українців влаштувати в літі національні дні, подучені з великими здвигами. На таких здвигах організоване українське громадянство маніфестує свою національну солідарність, провіряє свою силу, переглядає свою працю в минувшині та робить помічання набувуче.

Такі здвиги влаштується звичайно десь у лісах, або парках, поза містом, щоб дати учасникам виконувати, чи слухати програму, а рівночасно відіхнути свіжим повітрям, відпочити та забавитись. Від якогось часу поширилась між членами У. Н. Союзу ідея улашдувати такі Союзіві Здви́ги при співучасті не тільки свого членства, але й усього українського громадянства. Це розумна гадка. Бо У. Н. Союз це найбільший фінансовий і культурний здобуток американських українців. Без нього українське життя в Америці дуже мізерно виглядало. А в багатьох громадах цілком було завмерло.

На тих Союзівих Здвигах робиться перевірка минулої праці, накреслюється шляхи набувуче та додається моральної заохоти до виконання накреслених шляхів. Такі здвиги звичайно мають характер загально національний, а то тому, що справи, які обговорюються на них, відносяться не тільки до самого У. Н. Союзу, але й до загального українського життя. Такий Союзівий Здвиг відбувається 28 серпня ц. р. 1 в Нью Йорку, в Умер Парку в Брукліні. Комітет відділів У. Н. Союзу в Нью Йорку й околиці поробив усі старання, щоб той здвиг випав якнайкраще. Бо Нью Йорк це осередок української еміграції. На те, що зроблять ньюйорські українці, дивиться також околиця. Тому і широкий український загаль з Нью Йорку й околиці повинен явитись на тому здвигі в якнайбільшому числі, тимбільше, що, як було сказано, програма того здвигу буде дуже гарна. Буде співати кілька найкращих ньюйорських хорів через голосники, які передадуть спів у кожен закутину парку. Також будуть короткі, але добре обдумані промови. Далі буде дефіляда відділів У. Н. Союзу з прапорами.

Такий здвиг це буде свого роду національна маніфестація, яка покаже, що українці в Нью Йорку й околиці варт. Тому обов'язком нас усіх у тій цілі попрацювати, щоб цей здвиг випав якнайкраще.

Михайло Ликтей.

ОВОЧІ В СТАРОВИНУ

„Дерево, що родить оливки, виноград, грушки і яблука”.

Відома є приповідка „грушки на вербі”. Люди вже здавна мріяли про те, чи не вдалась би така штука, щоб якесь овочеве дерево родило різні овочі.

Славний римський поет Віргіль прославляє у своїх поезіях селянське життя і городництво та садівництво і м. ін. оповідає там про плятани, які родили яблука, про ясені, на яких росли сочисті грушки. Та тут поетична фантазія занадто перевищала дійсність: римляни давно переконалися, що їх поет фантазував. Такі дерева не росли тоді й не ростуть за наших часів.

Ще відважніший був поет Пліній, який зовсім поважно твердив, що в одному італійському саді бачив дерево, яке рівночасно родило оливки, виноград, грушки та й ще кілька родів яблук...

Не зважаючи на ті поетичні фантазії, мусимо признати, що старинні греки та римляни осягли були значні успіхи у плеканні овочів. Вже тоді мали 35 ріжних родів грушок і 29 родів яблук, м. ін. і зимові.

Що народи, які жили довкола Середземного моря, вже тому 2—3 тисячі літ воліли справжнє яблуко, ніж гранатове, можна пояснити головню мабуть тим, що гранатове яблуко щоправда дуже гарне на око і досить добрий смак має, однак попри те має і дуже багато зернят. Так доходимо до дальшої садівницької загадки — овочів без зернят.

До Риму спровадив черешні смаун Люкуль у 74 році перед Христом після переможного походу проти північно-африканського короля Мітрідата. Опісля черешні розмножились з Італії по всій середній Європі. І тоді вже піддавали думку, що треба плекати черешні без кісток...

Римський письменник Марціал написав навіть на цю тему статтю-припис: садівник мав зрізати молоді черешеньку досить низько, леньок розколоті і вишкрябати з нього стрижинь, потім рану добре обв'язати. В цю байку люди вірили аж до кінця 18 століття, коли вікнці переконалися, що черешні всетаки мають кістки.

Овочів уживають і уживали в давніх часах не лише як доброго їдженя. Нпр. у середньовічних часах лікарі приладжували з яблук масть на посидані руки.

В Китаю плекали броскви вже 2,200 літ перед Христом у ріжних породах. Із Китаю принесли броскву чанамперед до Персії, де з нею зазнайомились римляни та назвали її „персікум”, з чого пішла теж німецька назва „Пфрізіх”. До середньої Європи принесли броскву у 16 столітті, а коли 1600 р. знали вже яких сто родів того овоча. У 17 столітті помандрувала бросква Атлантийським океаном, де знайшла таке підхоже підсоння, що американцям так зародили броскви, що не знали, що з ними робити. Часто тому кормлять бросквами беззог.

ЗАХАР БЕРКУТ

славна повість Івана Франка, це не романтична історія за замкнених днів, які читають люди, що хочуть утікати від важкої сучасності. Це повість для людей, що в книжках шукають нової сили до життєвої боротьби.

Це історична повість у найкращому розумінню цього слова, себто повість, яка розяснює нам сучасне життя, показуючи нам з того життя в зеркалі минулого те, чого ми не зрозуміли би, якби нам показати в зеркалі сучасного.

Ось для прикладу кілька життєвих правд, заснованих цією великою повістю великого майстра пера:

Нехай і так, що ми нещасливі, але для чого мусимо ми бути зрадниками свого краю?

Навіть люди, що тужать за порядками без кінців і влади, мусять для боротьби проти спільного ворога, дружитися й встановлювати владу.

Хто хоче, щоб інші станули за нього, той мусить станути за інших.

Коли дві віри борються зо собою, важливою від кожної з них є пошана для людини іншої віри.

Люди, що для класових інтересів зраджують рідний край, на ділі зраджують інтереси своєї класи.

Отсі правди це десень великої повісті Івана Франка під наголовком

ЗАХАР БЕРКУТ

а канвою, на котрій письменник виткав ці правди, служить прецікавий історичний мент в минулому українського народу, коли наші Бескиди напали дикі монголи, щоби пограбувати маєтки, закріпостити людей і запанувати над краєм во віки.

У ЗАХАРІ БЕРКУТІ Іван Франко говорить не лише як письменник, але й як громадянин. Тут він не лише читача забавляє, але й освічує його, навчає й виховує.

ЗАХАР БЕРКУТ, історична повість Івана Франка, в твердій оправі — \$1.50.

Замовляйте в Книгарні „Свободи”

“СВОБОДА”

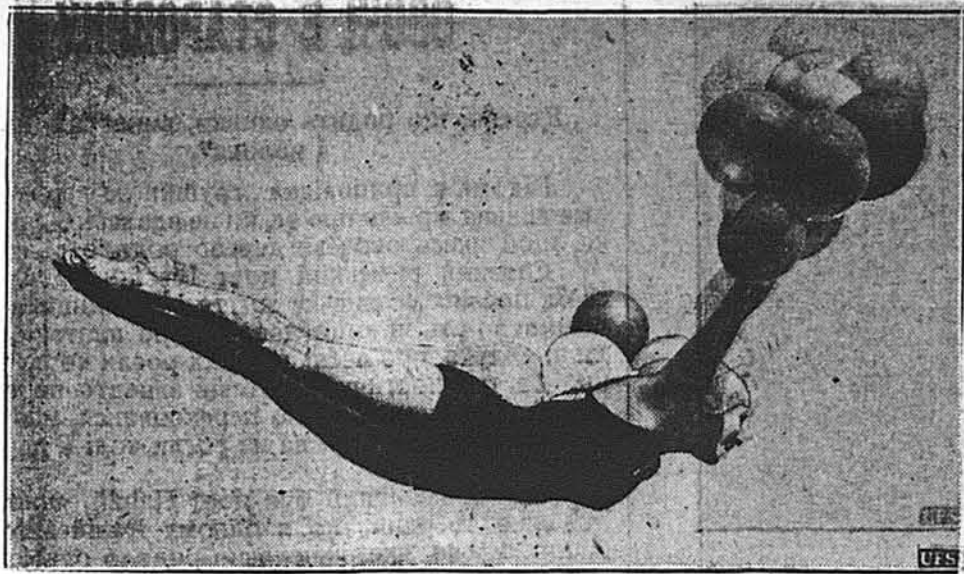
P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШИТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

“СВОБОДА”

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ЧЕМПІОНКА НУРКУЄ.

Визначні пливачки і пливачки будуть змагатися 22—24 липня ц. р. за краєвий чемпіонат Американського Атлетичного Союзу в місті Санта-Барбара, Каліфорнія. На світліні вправляється в своїм мистецтві Марджорі-Гестрінг, олімпійська чемпіонка в нуркуванні. Колірові бальники, які вона держить у руках, додають чару її нуркуванню.

ВИБІР ФАРМ

(Департамент Хліборобства Злучених Держав видав по англійськи цінний бюлетень на 28 сторін друку для інформації тих, котрі бажають купити або найняти фарму. Хто бажає цієї брошури, може її безплатно дістати, коли напише до: Foreign Language Information Service, 222 — 4th Ave., New York, N. Y.).

Загальний перепис населення з 1930-го року вказує, що 510,889 родин чужинського роду переїздили на фарми. Від того часу їх число, здається, значно збільшилось. Перепис фарм, котрий переведено 1935-го року, вказав збільшення сільського населення в околицях близько індустріальних осередків, копалинних округ та інших місцевостей, де осадники можуть доповнити свої приходи з хліборобства працюючи в близьких фабриках.

Велике число чужороздів не має доволі врожайної землі. Хоч вони назагал обзнайомлені з працею на полі, то можна часто почути про невдачу іммігрантів, котрі осіли на американських фармах. Одну з причин таких недовдач можна приписати невдалому вибору фарм.

Е. Г. Тамсон з Департаменту Хліборобства Злучених Держав, котрий зладив згаданий фермерський бюлетень на тему, як вибрати фарму, пише там між іншим таке: „Треба доконче вповні розуміти основи підприємчих засад відносно заряджування фармою“, а далі, що „Нехтування цих основних засад є відповідальні за високу про-

центивість фермерських невдач. Людина може ціле своє життя невідомо працювати проти певних несподіваних економічних перепон, тоді, коли можнаб досягнути успіх без порівняння легше, якби вибір фарм зроблено там, де економічні чинники помагають йому, замість ділати проти нього“.

Е. Г. Тамсон звертає увагу на три найважливіші засади, яких треба придержуватись для успішного вибору фарм.

1. Нагода і можливість на вистарчальні цілорічні прибутки. В давнині прибутки з земельного господарства залежали головню від робучих рук, але під теперішню пору більше не залежать від того, скільки чоловік може фактично випрокувати своїми руками, але що він може виконати при допомозі якого інвентаря, машин та різного різничого знаряддя.

2. Такі земельні прибутки, щоби перевищали кошти продукції, залежать від якості землі і живого інвентаря. Найбільшою запорукою для хлібороба це врожайна земля, на котрій він бажає працювати і жити.

3. Відповідне положення, а саме природні засоби, окруження, ринок збуту і можливість на розвиток дрібних організацій, котрі проявляють ріжнородну діяльність.

Існують численні чинники, котрих треба придержуватись під час вибору фарм. Деколи, особливо хто має тільки невеликий капітал, розумно і корисно фарму наймати. За якийсь час він зможе переконатись, чи положення є таке, де варто би поселитись на стало і працювати. „Дім

фермера та його господарство це одна цілість“, як заявляє Е. Г. Тамсон. „З бізнесової точки погляду фарма без соціальних чи громадських вигод не має вартості. З другого боку, сприятливі життєві обставини мають тоді повну вартість, якщо доповнюються успішно веденим фермерським господарством.“

Той, хто шукає фарми, щоб набути собі на власність або тільки винайняти, повинен звернути свою увагу на джерело, від котрого залежать запаси води, докладний огляд землі та окруження, стан доріг та можливість збуту фарми. Накінець остаеться ще питання, як встановити умірковувану ціну купна і продажу фарми, до чого ваяється потреба оцінки всіх її чинників і обчислення доходів, яких можна сподіватись з фарми.

Ці й інші питання відносно купна або найму фарми докладно вяснено у фермерським бюлетені під заголовком „Селектинг е фарм“, котрого копію вишлеться безплатно кожному, хто звернеться на таку адресу: Foreign Language Information Service, 222—4th Ave., New York, N. Y.

Ф. Л. І. С.

Добрий приятель.

— Що, ти ще живеш? Я думав, що ти вже давно помер.

— Добрий з тебе приятель, що ти не прийшов навіть на мій похорон.

Оправдане обурення.

— Тепер, діусю, — каже молодий чоловік до прошака — не приходіть так часто, бо я оженився і не зможу вас спомогати.

— Це нечуване, женитися моїм коштом.

НОВІ ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ З КРАЮ!

ЗАМОВЛЯЙТЕ СВОГОДНІ!

Бабські Забобони, комедія у 4 відслонах (5 муж. 2 жен.) 25 ц.
Беріт біду за роги, велика збірка веселих сценом, пісень-куплетів, розмов та одноособових і збірних самоговорок на веселий вечір 45 ц.
Вигадливий бурсак, комедія для молоді в 2-ох діях, з часів Хмельниччини (2 жінчини, 4 мужчин, дівчата, хлопці) 25 ц.
Козачка, п'єса на 4 дії (10 мужчин, 3 жінчини, гурт) 30 ц.
Он видно село, драма на 3 дії, з недавнього минулого (6 мужчин, 3 жінчини, гурт) 35 ц.
Село на сцені, збірка монологів, діалогів, співів і представлень, які надаються для влаштування; ревії, вечери, товариські зібрання тощо 30 ц.
На кредит і на С. Q. D. не висідає. Замовлення висідає на адресу: „SVOBODA“ P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

“SVOBODA”

P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

ЯКЩО ВИ ЩЕ НЕ ЧИТАЛИ БЕЗСМЕРТНОЇ

ПОВІСТІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ

ТАРАС БУЛЬБА

ТО МАЄТЕ ТЕПЕР НАГОДУ ДІСТАТИ ЇЇ ЗА 50 ЦЕНТІВ.

Перед читачем цієї повісті великого письменника встает в цілій своїй величчї українське козацтво, з його геройською боротьбою проти ворогів, з безмежною любов'ю до рідного краю, з їх безнадумною посвятою себе й усього найдорожчого. — Повість прикрашена 10 ілюстраціями.

Замовлення шліть на адресу:

“SVOBODA”

P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПОЧИНАЮЧИ НИЗЬКО

Обсяг наших цін є цілковито заокруглений; ми можемо обслужити людину, яка бажає видати багато грошей, і таку, яка може видати дуже мало. Крам, якого ми вживаємо, є першої якості, а наша услуга є завше першорядна.

Ми починаємо нашу ціну дуже низьким числом, так, що особа в дуже уміркованих матеріальних умовах може нами послугуватись.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON

FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25 St., Bayonne

Phone: Bergen 4-5989 Phone: Bayonne 3-0540

І МІД МАЄ ІД, ЯК ЙОГО ВСЕ ІСТІ.

ЧОМУЖ ВАРТИ ЗАВШЕ ТІ САМІ СТРАВИ?

Коли можна просто кожного дня в місяці зготувити іншу, а притому смачну страву?

Кожна господиня може дістати, сугестії з куховарських книжок, з котрих дві найпопулярніші:

1) ДОМАШНА КУХНЯ або: ЯК ВАРТИ І ПЕКТИ. (Старокрайова, зладила Леонтина Лучаківська. До кожного примірника додається старокрайові ваги й міри, передані американськими).

2) УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКА КУХАРКА.

Котранебудь з них коштує 75 центів.

ОБІ РАЗОМ \$1.25.

Замовляйте в:

“SVOBODA”

P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дні 17. липня 1938 помер у

Спринг-Вейл, Н. Я., довголітній член У. Н. Союзу Я відлуду 16

АНДРІЙ КАШИНСЬКИЙ.

Покійний народився в 1871 р. в селі Загірчак, повіт Бірля, Зах. Україна. Прожив усього 67 літ.

До Союзу вступив 1898 року і був одним з найстарших членів відлуду.

Похорон відбудеться в середу, 20. липня, в годині 9: рано, з церкви св. Петра і Павла.

Проситься всіх членів і знайомих прийти і віддати По-му останню прислугу.

Н. Москаль, секр.

ПЕРЕМОЖЕЦЬ.

Демократи Окалямо поставились льояльно до нового розділу, іменувавши більшістю санатора Елмера Томаса (представленого на світліні) на третю з черги каденції. Сенатор переміг без труда Гомера Сміта, що був свого часу заступником предсідника клубу Тависенда.

ПОШУКУЄ ПОСАДИ

ДЯКОВЧИТЕЛЬ М. СОКОЛЬСКИЙ пріймає і просить о посади. Сина добрим тепоном: учить і провадить ґрунтовно хор, школу, театральні вистави і все, що входить в працю дяковчителя. 165,753

M. СОКОЛЬСКИЙ,

78 Vienna St., Rochester, N. Y.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,

ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,

between 1st and 2nd Avenues,

NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до

12. Вечір від 6 до 8, а в неділю

рано від 10 до 12.

ПОХОРОННІ ЗАВЕДЕННЯ

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без ріжниць, як далеко позв. Ньюарком. Вразі потреби теле-фонуйте до нас. Обслуга шира і чесна. — Office:

383 MORRIS AVENUE,

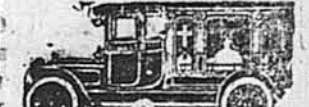
cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦІХ

129 E. 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2563

BRANCH OFFICE & CHAPEL

707 PROSPECT AVENUE

(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.

Tel. Ludlow 4-2568.

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Погребецький

заряджує погребамі по ціні так

низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.

Dignified Funerals as low as \$150.

Telephone: Orchard 4-8088

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

(45)

Притиснувши спину до грубого пня і станувши твердо ногами на грубій галузі, Док чекав приходу дикуна. А дикуна уже був лиш кілька кроків від нього. Маючи свою жертву в лапці, дикуна виявляв на своїм обличчі велике задоволення. Док чекав найгіршого. В лівій руці він нервово стискав лука, забуючи цілком, що в нього є якась зброя.

Прийшовши пару кроків перед Дока, дикуна пристанув. Його жорстокі очі широко розкрились. Також він широко відчинив свій рот, з якого виставили звірячі зуби. Червоне розкуджене волосся, а також вуси і борода надавали дикунові потворного виразу. Дикун стояв і вагався, що має з собою жертвою зробити: чи дрючком убити, чи живого зловити?

Нагло Док нагадав собі, що він має при боці лук і стріли. Не роздумуючи довго, він ухопив стрілу і наложив на тятиву. Тепер дикуна також очутився. Він інстинктом відчув, що його жертва буде боронитися. Заричавши в страшний спосіб, дикуна підняв доріжку дрючка і подався в напрямі Дока. Від його рика задріжали нетри і посипалося листя.

А Тарзан тимчасом роздумував у своїй келії, якби то вирватися з тюрми і поспішити своїм хлопцям на поміч. На нього тепер чигала ще одна небезпека: це був сторож, якого перемовив Абдуль Кеб. Цей сторож обіцяв Кебові вбити Тарзана і тепер він промишляв над тим, щоб виконати свою обіцянку. Той останньої небезпеки Тарзан не прочував.